

โรงพยาบาลชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพองยกฐานะจากสภาตำบลเป็น องค์การบริหารส่วนตำบลในปี 2538 ประชากรส่วนใหญ่ประกอบ อาชีพเกษตรกรรม ประชาชนไม่มีความรู้เรื่องการป้องกันโรคและการ ดูแลสุขภาพ ไม่มีสถานอนามัยประจำตำบล เมื่อเจ็บป่วยก็ต้อง เดินทางไปใช้บริการที่โรงพยาบาลประจำอำเภอซึ่งอยู่ห่างจากตำบล ประมาณ 10 กิโลเมตร ทำให้เกิดความลำบากและล่าช้าในการ เดินทาง นอกจากนี้การรับบริการที่โรงพยาบาลประจำอำเภอก็ไม่ สะดวก เพราะมีผู้มาใช้บริการจำนวนมาก ประชาชนไม่ได้รับบริการ อย่างทันเวลาที่และทั่วถึง

อบต.น้ำพองเล็งเห็นความสำคัญเรื่องสุขภาพ ถ้าประชาชนมี สุขภาพแข็งแรงก็จะสามารถประกอบอาชีพการงานได้ดี อบต.จึงได้ จัดระบบการสนับสนุนด้านสุขภาพ จัดให้มีการแนะนำวิธีการดูแล สุขภาพและการป้องกันโรคขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องโรคภัยไข้เจ็บมากขึ้นสามารถปฏิบัติใช้วิธีประจำวัน ได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2547

อำเภอ: น้ำพอง

จังหวัด: ขอนแก่น

ประชากร: 8,211 คน

พื้นที่: 32.41 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น : องค์การ
บริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปี 2544 อบต.น้ำพองจัดทำโครงการ " พยาบาลชุมชน" อาศัยแนวคิดเชิงรุกในการ รักษาสุขภาพเพื่อป้องกันโรคมกกว่าการรักษาเมื่อเจ็บป่วย โดยประสานความร่วมมือจากโรงพยาบาล อำเภอ น้ำพองให้จัดพยาบาลเข้ามารักษาโรคและให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพและวิธีป้องกันโรคใน หมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างยั่งยืน อบต.สนับสนุนงบประมาณเป็นทุนการศึกษา ให้แก่นักเรียนในพื้นที่เข้าไปเรียนปริญญาตรีหลักสูตรพยาบาลที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อศึกษาจบก็ ให้กลับมาปฏิบัติหน้าที่ในชุมชน

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. จัดการดูแลสุขภาพ และป้องกันโรคแก่ประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ด้านสุขอนามัย และการป้องกันโรค
 - จัดโครงการพยาบาลชุมชน โดยมีพยาบาลจากโรงพยาบาลน้ำพอง จำนวน 6 คนเข้ามาในหมู่บ้านเพื่อให้คำแนะนำแก่ชาวบ้านในการ ดูแลสุขภาพ การป้องกันโรค ผ่านทางหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน โดยพยาบาล 1 คนรับผิดชอบดูแล 2 – 3 หมู่บ้าน ตั้งแต่เวลา 8.00-16.00 น.
 - อบต.สนับสนุนเครื่องมือทางการแพทย์ในการปฏิบัติงานของพยาบาล ชุมชน ดังนี้ เครื่องวัดความดันโลหิต เครื่องตรวจวัดน้ำตาลในเลือด อุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้น

- จัดให้มีพยาบาลชุมชนเข้ามาตรวจรักษาโรคให้บริการเบื้องต้นแก่ประชาชนได้ เช่น การทำแผลรักษาพยาบาลเบื้องต้น ตัดไหม ช่วยประหยัดเวลาและลดค่าใช้จ่ายของประชาชนในการเดินทางไปยังโรงพยาบาล
 - ประชาชนในชุมชนและพยาบาลมีการคัดเลือก "ผู้ช่วยพยาบาล" ซึ่งเป็นคนในหมู่บ้าน ที่จบ ม.6 มาฝึกอบรมให้มีความรู้พื้นฐานการพยาบาล เพื่อเป็นผู้ช่วยประสานงาน เตรียมคนที่มีปัญหาสุขภาพให้มาพบพยาบาลชุมชนเพื่อแนะนำดูแล
 - จัดให้มีการเยี่ยมคนไข้หลังออกจากโรงพยาบาลเพื่อแนะนำวิธีการดูแลตนเองและให้กำลังใจ เช่น เยี่ยมคนไข้โรคเรื้อรัง เยี่ยมมารดาหลังคลอด เยี่ยมครอบครัวคนไข้
 - จัดการรณรงค์ป้องกันโรคในโอกาสต่าง ๆ
 - จัดทำผังเครือญาติเพื่อสังเกตประวัติการเจ็บป่วยซึ่งจะมีประโยชน์ในการป้องกันหรือเฝ้าระวังโรค
 - ฟื้นฟูคนพิการในหมู่บ้าน
 - จัดตั้งศูนย์ให้ความรู้สำหรับเยาวชน ในโครงการ Friend Conner โดยส่งเยาวชนแกนนำไปอบรมความรู้ เรื่องคำให้ปรึกษาปัญหาวัยรุ่น และความรู้ เช่น ความรู้เรื่องโรคเอดส์ , การคุมกำเนิด , การยางเข้าสู่วัยรุ่น เป็นต้น ซึ่งอยู่ภายใต้โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน
2. สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้กับพยาบาลในการเข้ามาปฏิบัติงานในหมู่บ้าน
- จัดหารถจักรยานยนต์ จำนวน 6 คัน ใช้สำหรับการเดินทางเข้ามาปฏิบัติงานในหมู่บ้านได้สะดวกขึ้น
 - สนับสนุนเบี้ยเลี้ยงสำหรับพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาล
3. ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนในพื้นที่ ผู้จบการศึกษาระดับ ม.6 สายวิทยาศาสตร์และผ่านการคัดเลือกจากกรรมการ จำนวน 6 คน เข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขาพยาบาลศาสตร์ อบรม.นำร่องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการศึกษาให้ทั้งหมด ประมาณปีละ 50,000 บาทต่อคน มีการทำสัญญา ว่าเมื่อจบการศึกษาจะกลับมาทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สนับสนุน

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/ การลงทุน

1. อบรม.จัดสรรงบประมาณสำหรับพยาบาลชุมชนที่ลงมาปฏิบัติงานในพื้นที่และเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ โดยจ่ายให้โรงพยาบาลนำร่องในปีแรกคือปี 2543 จำนวน 23,000 บาท และปี 2544 จำนวน 800,000 บาท
2. อบรม.จัดงบประมาณอุดหนุนนักศึกษาพยาบาลของ อบรม. 6 คน ปีละ 300,000 บาท
3. ในปีงบประมาณ 2547 จัดสรรงบประมาณสำหรับนักเรียนที่จบ ม.6 ในหลักสูตร หันตาทิบาล ณ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ขอนแก่น จำนวน 2 คน เป็นเงินจำนวน 480,000 บาท ตลอดจบหลักสูตร 2ปี

การระดมทุน/การระดมทุน อุปกรณ์/เครื่องมือ

1. งบประมาณจาก อบรม.นำร่อง
1. รถจักรยานยนต์ 6 คัน
2. เครื่องมือวัดความดันโลหิต
3. เครื่องตรวจน้ำตาลในเลือด
4. อุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้น

บุคลากร

1. พยาบาลจากโรงพยาบาลนำร่อง 6 คน โดยพยาบาล 1 คนรับผิดชอบดูแลประชาชนใน 2 - 3 หมู่บ้าน ลงพื้นที่วันเว้นวัน ในช่วงครึ่งวันเช้า
2. ผู้ช่วยเพื่อนใจพยาบาล เป็นคนในหมู่บ้านที่จบ ม.6 ที่ได้รับคัดเลือกจากชุมชน หมู่บ้านละ 1 คน ทั้งหมด 13 คน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยประสานงานในหมู่บ้านกับพยาบาลชุมชน
3. ผู้อำนวยความสะดวกโรงพยาบาลนำร่อง เป็นผู้อธิบายและทำความเข้าใจกับพยาบาลในการลงปฏิบัติงานในหมู่บ้าน

4. นักเรียนในชุมชนจำนวน 6 คน ต่อปีที่ได้รับทุนเข้าไปศึกษาในคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
2543	- อบต.ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพให้กับประชาชน - จัดซื้อบัตรประกันสุขภาพราคา 300 และ 500 บาทให้ทุกครอบครัว จำนวน 1,600 ครอบครัว	อบต. อบต.
2544	- อบต.ประสานงานกับผู้อำนวยการโรงพยาบาลน้ำพองในการขอความร่วมมือส่งพยาบาลเข้ามาดูแลประชาชนในหมู่บ้าน - จัดโครงการพยาบาลชุมชน โดยมีพยาบาลจากโรงพยาบาลน้ำพองเข้ามารักษาพยาบาลเบื้องต้น ให้คำแนะนำในการป้องกันโรคและรักษาสุขภาพแก่ประชาชน จำนวน 13 หมู่บ้าน ซึ่งพยาบาลดูแล 6 คน โดยพยาบาล 1 คน รับผิดชอบ 2-3 หมู่บ้าน โดยใช้ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนของหมู่บ้าน เป็นศูนย์ให้บริการ - อบต.สนับสนุนงบประมาณในการซื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์ เช่น เครื่องมือวัดความดัน เครื่องมือตรวจน้ำตาลในเลือด อุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้น	อบต./ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลน้ำพอง อบต./พยาบาล โรงพยาบาลน้ำพอง อบต.
2545	- ชุมชนคัดเลือกผู้ช่วยพยาบาลซึ่งเป็นคนในหมู่บ้านที่จบ ม.6 แผนการเรียนสายวิทยาศาสตร์ หมู่บ้านละ 1 คน รวมจำนวนทั้งหมด 6 คน โดยผู้ช่วยพยาบาล 1 คน ดูแลชุมชนควบคู่กับพยาบาล 1 คน - จัดอบรมเพื่อนใจพยาบาล ให้มีความรู้เบื้องต้นทางพยาบาล เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและเป็นผู้ช่วยให้กับพยาบาลชุมชน - ประกาศคัดเลือกนักเรียนในชุมชนเพื่อไปศึกษาวิชาพยาบาล และทำการคัดเลือก - งบประมาณ 2545	ประชาชนในหมู่บ้าน/ ผู้ใหญ่บ้าน พยาบาลจาก โรงพยาบาลน้ำพอง คณะกรรมการ (ประกอบด้วยผู้แทน จาก อบต. 1 คน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธาน อสม. ผู้แทน โรงพยาบาลน้ำพอง พยาบาลชุมชน

	- ทำสัญญามอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในชุมชนจำนวน 6 คน ไปศึกษาต่อหลักสูตรพยาบาลมหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อศึกษาจบต้องกลับมาทำงานให้ อบต. ไม่ต่ำกว่า 8 ปี โดยค่าตอบแทน ให้เป็นไปตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด - งบประมาณ ปี 2547 - ทำสัญญามอบทุนการศึกษา แก่นักเรียนที่จบม.6 ในชุมชน จำนวน 2 คน ไปศึกษาต่อในหลักสูตร ทันดาภิบาล หลักสูตร 2 ปี เมื่อจบการศึกษา ต้องกลับมาทำงานให้ อบต. 8 ปี โดยเงื่อนไขเดียวกันกับหลักสูตรพยาบาลในงบปี 2545	ผู้แทนจากคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น) คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
--	---	---

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

- โรงพยาบาลน้ำพอง ให้การสนับสนุนโครงการ "ผู้ช่วยพยาบาล" โดยส่งพยาบาล 6 คนมาปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบลน้ำพองและฝึกอบรม ให้มีความรู้ทางพยาบาลเพื่อเป็นผู้ช่วย และคอยประสานงานกับพยาบาลชุมชน
- ประชาชนผู้อาศัยในชุมชนตำบลน้ำพอง คัดเลือกผู้มาทำหน้าที่เป็น "ผู้ช่วยพยาบาล"
- คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น รับนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการของ อบต. ทั้ง 6 คน เข้าศึกษาในคณะ ตามโครงการ "บัณฑิตคืนถิ่น" โดยมีวัตถุประสงค์ให้บัณฑิตได้กลับไปทำงานให้ท้องถิ่นในฐานะพยาบาลวิชาชีพ
- วิทยาลัยสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดขอนแก่น รับนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการของ อบต. 2 คน เข้าศึกษาในหลักสูตรทันตภิบาล

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. อบต.น้ำพองไม่มีสถานเอนกนามัยประจำตำบล ประชาชนต้องเดินทางไปใช้บริการโรงพยาบาลประจำอำเภอ การเดินทางไปโรงพยาบาลเสียค่าใช้จ่าย เวลา เมื่อไปถึงโรงพยาบาลประจำอำเภอประชาชนยังไม่ได้รับบริการที่สะดวก เพราะจำนวนคนรับบริการที่โรงพยาบาลอำเภอมีอยู่มาก
2. ประชาชนไม่มีความรู้ด้านสุขอนามัย การดูแลสุขภาพ และการป้องกันโรค เบื้องต้น
3. ไม่มีการทำข้อมูล บันทึกประวัติสุขภาพของประชาชนในท้องถิ่น

หลังการดำเนินการ

1. จัดโครงการพยาบาลชุมชน เพื่อทำหน้าที่รักษาพยาบาลเบื้องต้น ให้คำแนะนำในเรื่องการดูแลรักษาสุขภาพและการป้องกันโรคแก่ประชาชน มีพยาบาลจำนวน 6 คน จากโรงพยาบาลน้ำพอง เดินทางเข้ามาปฏิบัติงานใน 13 หมู่บ้าน พยาบาล 1 คนมีเขตความรับผิดชอบ 2-3 หมู่บ้าน โดยจะเข้ามาปฏิบัติงานวันเว้นวัน
2. ประชาชนประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาในการเดินทาง ประชาชนที่ต้องเดินทางไปรับบริการโรงพยาบาลประจำอำเภอลดลงเหลือประมาณร้อยละ 20
3. ประชาชนได้รับการตรวจสุขภาพทุกคนเพราะพยาบาลเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่
4. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันโรคและรักษาสุขภาพมากขึ้น โดยจำนวนผู้ป่วยโรคติดต่อ เช่น ไข้เลือดออก โรคเอดส์ลดลงประมาณร้อยละ 30 นอกจากนี้ ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง , ผู้พิการได้รับความรู้ในการปฏิบัติตน เพื่อให้อยู่ในภาวะปกติของโรคนั้น ๆ เช่น โรคเบาหวาน ,โรคความดันโลหิตสูง ,โรคหัวใจโรคปอด เป็นต้น
5. มีการจัดทำสมุดประวัติสุขภาพ จัดทำผังเครือญาติเพื่อ บันทึกประวัติการเจ็บป่วยของประชาชนแต่ละครอบครัว

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. ในตอนเริ่มต้นพยาบาลไม่สมัครใจลงพื้นที่	1. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลน้ำพองเชิญประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหาสาเหตุของปัญหา วิเคราะห์และสร้างแรงจูงใจให้พยาบาลเข้ามาปฏิบัติงานในพื้นที่
2. นักศึกษา 2 คนที่รับทุน มีผลการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่มหาวิทยาลัยกำหนด ต้องพ้นสภาพนักศึกษา	2. คณะกรรมการคัดเลือกนักศึกษาคนใหม่เพื่อรับมอบทุนแทนคนเดิม และปรับปรุงเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้สมัครขอรับทุนให้เข้มงวด และเหมาะสมขึ้น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ผู้นำเห็นความสำคัญด้านสุขภาพอนามัย และการสาธารณสุขของชุมชน มีการวางแผนกำหนดเป็นนโยบาย และจัดเตรียมงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ
2. มีการประสานงานที่ดี ร่วมมือกันทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ
3. ผู้นำเอาใจใส่ต่อโครงการ มีการจัดประชุมอย่างสม่ำเสมอ และมีการประชุมรอบเพื่อปรึกษาหารือ ประเมินผลการดำเนินงานทุกสัปดาห์ของสิ้นเดือน เพื่อพิจารณาข้อบกพร่องและหาทางแก้ไขหรือส่งเสริมงานให้ดียิ่งขึ้น

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

1. อบต. วางแผนจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานด้านสาธารณสุขทุกปี
2. ประชาชนมีความต้องการและสนับสนุนให้ดำเนินโครงการต่อไป
3. มีการให้ทุนการศึกษาเพื่อผลิตบุคลากรพยาบาลอย่างต่อเนื่อง ทำให้อาชีพพยาบาลเป็นที่รู้จัก สนใจ และยกย่องของคนในชุมชน การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนได้มีโอกาสเรียนต่อ ทำให้ชุมชนจะได้มีบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุขกลับมาทำงานให้กับชุมชนต่อไปในอนาคต

บทเรียนที่ได้รับ

การป้องกันโรค ให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง และมีสถานอนามัยที่มีประสิทธิภาพประชาชนสามารถได้รับการรักษาได้โดยฉับพลันและถูกต้อง มีความสำคัญ เพราะเป็นการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุข เพิ่มคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจแก่ประชาชนในชุมชน

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายสนั่น พงษ์สมบัติ
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพอง
ที่อยู่ : ตำบลน้ำพอง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
โทรศัพท์ : (043) 373509, (01) 8192555

ชื่อ-นามสกุล : นายเอกชัย อนุพันธ์
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : ตำบลน้ำพอง
ที่อยู่ : ตำบลน้ำพอง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
โทรศัพท์ : (043) 373 – 509, (01) 6703916

ชื่อ-นามสกุล : นางศิริพร เหลืองอุดม
ตำแหน่ง : หัวหน้าทีมพยาบาลชุมชน
โทรศัพท์ : (09) 8265423

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการเริ่มวิธีใหม่ : พ.ศ. 2543

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	ตำบลน้ำพอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น 40140
ขนาดพื้นที่	32.41 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	13,198,886 บาท (ปีงบประมาณ 2543)
งบประมาณรายได้	28,589,823 บาท (ปีงบประมาณ 2543)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	10 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 2 คน ลูกจ้างประจำ 5 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	8,211 คน
จำนวนครัวเรือน	1,650 ครัวเรือน
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพองเป็น อบต.ชั้น 2 ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอน้ำพอง อยู่ห่างจากตัวจังหวัดขอนแก่น 35 กิโลเมตร ในพื้นที่ ตำบลประกอบด้วยหมู่บ้าน 13 หมู่บ้าน มีความ หนาแน่นของประชากร 253 คน ต่อ 1 ตาราง กิโลเมตร สภาพพื้นที่โดยทั่วไปมีลักษณะเป็นเนิน สลับที่ราบ เหมาะแก่การเพาะปลูก แหล่งน้ำ ธรรมชาติที่สำคัญ คือ ลำน้ำพอง มีคลองส่งน้ำ ชลประทานของกรมชลประทาน ประชากรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำ พองส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีอาชีพเกษตรกรรม คือ การทำนาเป็นอาชีพหลัก อาชีพเสริมได้แก่ ทอ เสื่อกก จักสาน ทำขนม เป็นต้น